

Ako znovu postupovať rýchlo vpred

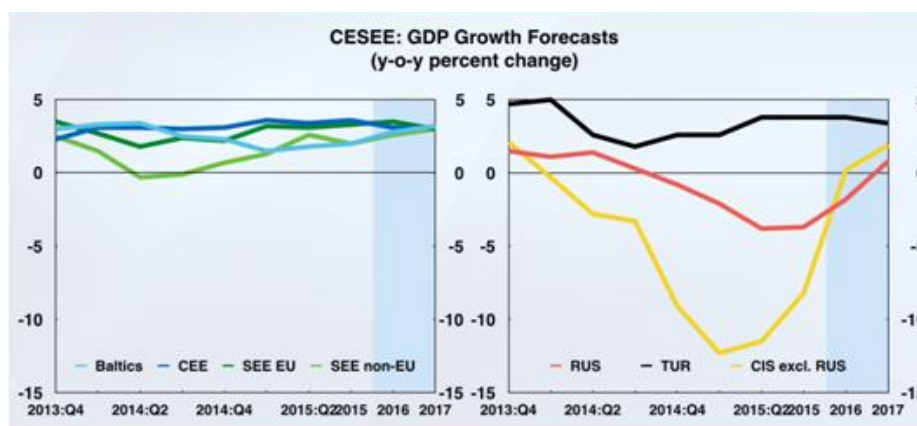
- Rast je silný vo väčšine regiónu, okrem ekonomík Spoločenstva nezávislých štátov (SNŠ), ktoré sa postupne dostávajú z recesií.
- No tendencia rastu zostáva podstatne nižšia ako pred krízou v celej SVJVE, čo naznačuje oveľa pomalšiu rýchlosť konvergencie príjmov na úroveň vyspelej Európy.
- V menej priaznivom globálnom prostredí ponúkajú najlepšiu nádej pre SVJVE na zvýšenie rastu a urýchlenie konvergencie štrukturálne reformy. Politiky by sa mali sústreďovať na reformy na zvyšovanie produktivity a opatrenia na podporu súkromných úspor a investícií. Na podporu rastu tiež môžu byť potrebné aktívne politiky trhu práce na riešenie úbytku ľudí v produktívnom veku a nerovnováhy medzi ponúkanými a požadovanými kvalifikáciami.

Silný rast pokračuje vo väčšine strednej, východnej a juhovýchodnej Európy (SVJVE). Mimo Spoločenstva nezávislých štátov (SNŠ) podporné makroekonomické politiky a zvyšujúce sa reálne mzdy podporujú silný rast spotreby, zatiaľ čo súkromné investície a vonkajší dopyt zostávajú slabé. V rokoch 2016-17 sa v krajinách SVJVE mimo SNŠ očakáva nárast 3 až 4 percentá.

Krajiny SNŠ sa postupne dostávajú z recesií, ako ubúdajú negatívne otrasy. Pokles cien ropy v polovici roka 2015 a potreba riešiť rastúce fiškálne nerovnováhy pravdepodobne znamenajú, že ruská ekonomika v roku 2016 zaznamená negatívny rast.

Prognózy reálneho rastu HDP (v percentách)

	CESEE ¹	Baltics ^{1,2}	Central and Eastern Europe (CEE)	Southeastern Europe EU (SEE-EU) ^{1,4}	Southeastern Europe non-EU (SEE-non-EU)	Other CIS ^{1,6}	Russia	Turkey
2015	-0.4	1.8	3.6	3.3	2.1	-8.2	-3.7	3.8
2016	0.9	2.8	3.1	3.5	2.7	0.2	-1.8	3.8
2017	2.1	3.2	3.1	3.1	3.0	1.9	0.8	3.4

Zdroj: Databáza svetového ekonomického výhľadu MMF.

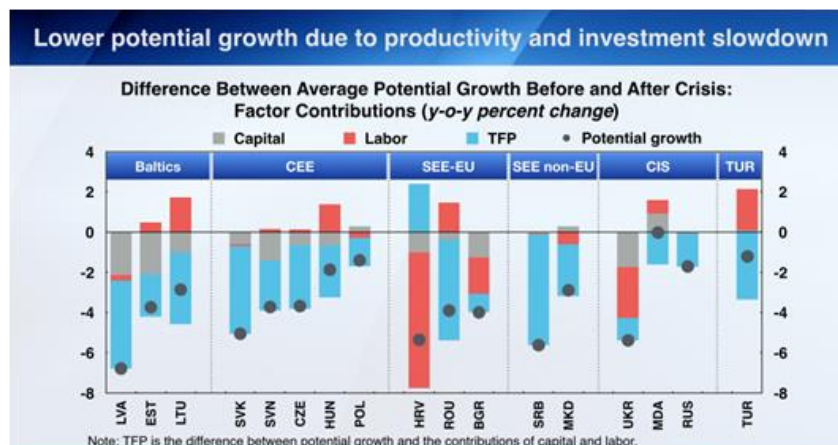
1/ Vážený priemer podľa HDP oceňovaný v parite kúpnej sily. 2/ Estónsko, Lotyšsko, Litva; 3/ Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovenská republika a Slovinsko; 4/ Bulharsko, Chorvátsko a Rumunsko; 5/ Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Čierna Hora a Srbsko; 6/ Bielorusko, Moldava a Ukrajina.

Zatiaľ čo oživenie sa uchytilo, riziká výhľadu sa zvýšili a politiky by mali zostať podporné.

Nižší rast v eurozóne a v USA, prísnejšie globálne finančné podmienky a pretrvávajúce slabiny v mnohých novo vznikajúcich ekonomikách sú hlavné ťažkosti. Okrem toho v celom regióne narastajú politické riziká. Krajiny s nízkou infláciou, relatívne dobrým rastom (no s rizikami poklesu) a stále zvýšenými fiškálnymi deficitmi a dlhmi by si mali udržiavať prispôsobivú menovú politiku a snažiť sa postupne obnovovať fiškálne rezervy, spoliehajúc sa v čo najväčšej možnej miere na opatrenia fiškálnej konsolidácie priaznivé pre rast. V prípade negatívneho otrasu rastu by prvou obrannou líniou mala byť menová politika. V prípade veľkého otrasu by sa fiškálna politika mala uvoľniť v rámci strednodobých plánov úprav, ktoré rozptyľujú obavy o fiškálnu udržateľnosť.

Okrem toho tendencia rastu v SVJVE zostáva podstatne nižšia ako pred krízou, čo naznačuje

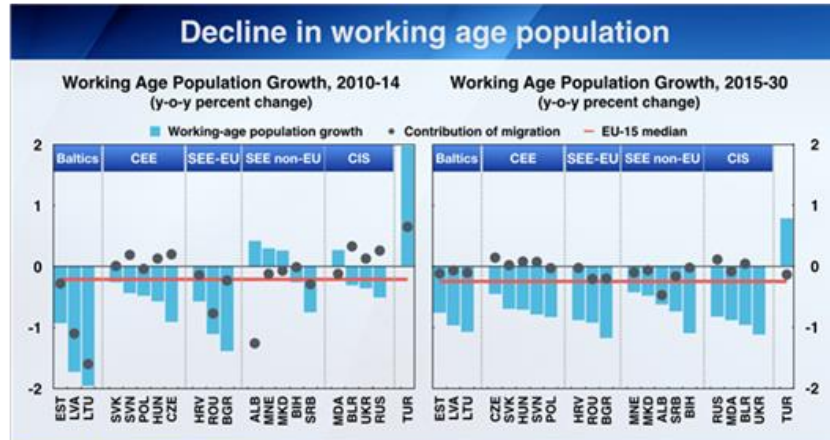
oveľa pomalšiu konvergenciu príjmov na úroveň vyspelej Európy. Od roku 1990 do roku 2008 krajiny SVJVE dosiahli výrazný pokrok na konvergenčnej ceste z dôvodu silného rastu celkovej produktivity faktorov (CPF) a do menšej miery akumuláciou kapitálu. Po kríze sa rast CPF výrazne spomalil vo väčšine vyspelých a rozvíjajúcich sa ekonomik, vrátane SVJVE. Zdá sa, že niektoré faktory, ktoré mohli posilniť rast CPF v SVJVE pred krízou, ako napríklad silný rast vo vyspelej Európe alebo rozšírenie globálnych obchodných a dodávateľských sietí, sa po kríze pozastavili alebo obrátili.

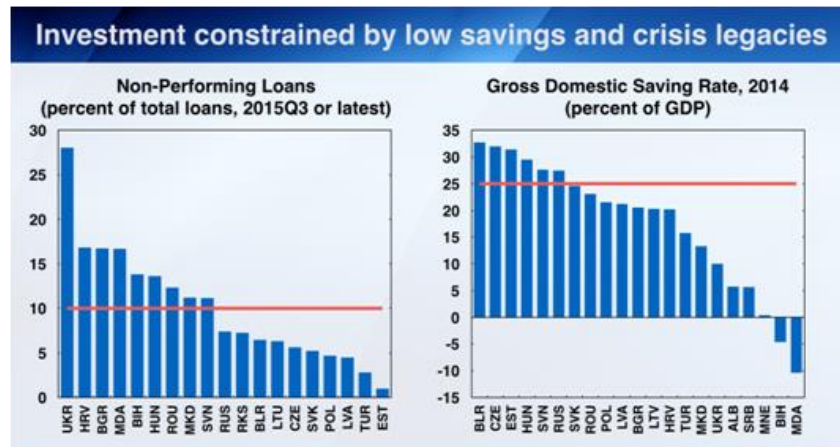
Ako sa môžu krajiny SVJVE znovu dostať na cestu rýchlej konvergenie?

Pri slabej strednodobej prognóze rastu globálnej ekonomiky môže byť na ďalšie urýchlenie konvergenie potrebné väčšie reformné úsilie na zvýšenie produktivity, podpora ďalšieho prehĺbenia kapitálu a riešenie úbytku ľudí v produktívnom veku. Reformy by sa mohli zameriavať na:

Zlepšenie ponuky pracovných síl: Krajiny SVJVE čelia jedným z najväčších úbytkov ľudí v produktívnom veku v Európe, čo odráža nepriaznivú demografiu a emigráciu – trend, ktorý bude zrejme pokračovať alebo sa ešte zhoršovať. Politiky by mali usilovať o zvýšenie miery účasti (žien a starších ľudí), znižovanie štrukturálnej nezamestnanosti a nerovnováhy medzi ponúkanými a požadovanými kvalifikáciami, a zvýšenie očakávanej dĺžky života. Lepšie inštitúcie by tiež krajinám SVJVE pomohli udržať a získať kvalifikovaných pracovníkov.

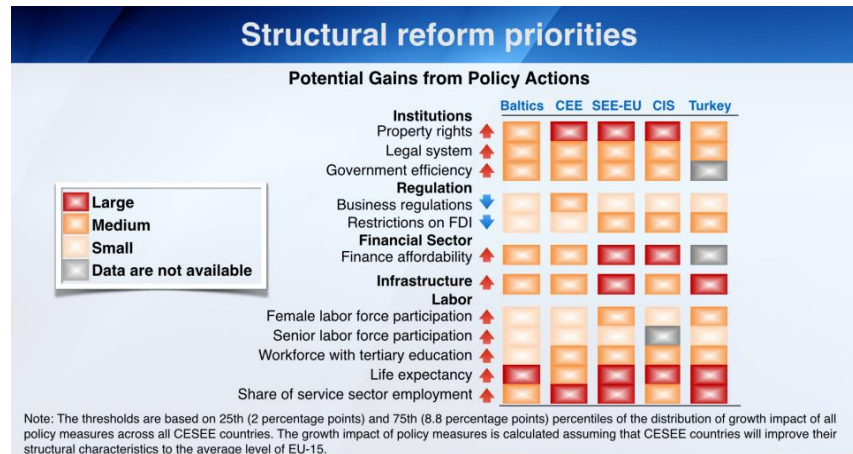

Podpora investícií: Základný kapitál na obyvateľa v typickej ekonomike SVJVE je naďalej asi tretina oproti vyspelej Európe. Investičné medzery sú osobitne široké v infraštruktúre, kde by verejné investície mohli pomôcť, no samy o sebe by neboli dostatočné. Zatiaľ čo investície sú naďalej brzdené dôsledkami krízy (vysokou zadlženosťou a zlými úvermi) a osobitne vysokou neistotou ohľadom globálneho rastu, väčšina krajín SVJVE musí napraviť hlbšie štrukturálne problémy na zvýšenie súkromných investícií. Vo väčšine krajín domáce miery úspor nie sú dostatočne vysoké na udržanie miery investícií potrebnej na úspešnú konvergenciu v priebehu asi jednej generácie bez toho, aby sa dosiahli limity udržateľnosti zahraničného dlhu. Politiky by sa preto mali sústrediť na inštitucionálne reformy, ktoré znižujú neefektívnosť a zvyšujú návratnosť súkromných investícií a výnosy z úspor.

Zvyšovanie produktivity: Rýchlejšie dosiahnutie konvergencie príjmov na úroveň vyspelej Európy by si vyžadovalo, aby si krajiny SVJVE udržiavali vyššie miery rastu CPF než vo vyspelej Európe, čo by zvýšilo návratnosť kapitálu ako aj stimuly pre úspory a investovanie. Na zaistenie udržateľného pozitívneho rozdielu v raste CPF oproti vyspelej Európe krajiny SVJVE možno budú musieť riešiť štrukturálne a inštitucionálne prekážky, ktoré bránia efektívnemu využitiu dostupných technológií alebo vedú k neefektívnemu rozdeleniu zdrojov. Hoci presný kvantitatívny dopad štrukturálnych

reforiem na produktivitu a rast je ťažko odhadnúť, analýza v tejto správe ukazuje, že najväčšie zvýšenie efektívnosti sa pravdepodobne dosiahne zlepšením kvality inštitúcií (ochrana vlastníckych práv, právne systémy a zdravotná starostlivosť) zvýšením dostupnosti finančných služieb (najmä pre malé, no produktívne firmy) a zlepšením efektívnosti štátnej správy.

Aké sú kľúčové uzávery? Cyklické oživenie je takmer dokončené mimo SNŠ. Krajiny SNŠ sa postupne dostávajú z negatívneho rastu a vysokej inflácie. No región čelí zvýšeným rizikám poklesu. Napriek cyklickému oživeniu sa konvergencia pozastavila z dôvodu nepriaznivých demografických trendov a slabého rastu investícií a produktivity. Medzi reformné priority patrí obnova fiškálnych rezerv, zavedenie politík na zvýšenie účasti pracovných síl a zníženie štrukturálnej nezamestnanosti a napredovanie štrukturálnych reforiem na zvýšenie produktivity.

